

Оздемір Д.О.,

студентка,

Бердянський державний педагогічний університет

науковий керівник – **Мельнікова Ю. О.,**

кандидат філологічних наук, доцент

Бердянський державний педагогічний університет

ЖІНОЧА ІДЕНТИЧНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ПОЛІТИЧНИХ І СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН: РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЖІНОК У ГРАФІЧНОМУ РОМАНІ «ПЕРСЕПОЛІС» МАРЖАН САТРАПІ

Жіноча ідентичність часто формується на фоні соціальних і політичних змін, що впливають на персонажів у літературі. Графічний роман Маржан Сатрапі «Персеполіс» є яскравим прикладом того, як питання жіночої ідентичності можуть розглядатися крізь призму політичних і культурних змін у постреволюційному Ірані. Маржан Сатрапі, іранська авторка та художниця, представляє жіночу долю як боротьбу за свободу і самореалізацію в умовах репресій і обмежень, що накладаються на жінок у суспільстві, де домінує релігійний фундаменталізм.

Метою даного дослідження є аналіз представлення жінок у «Персеполісі», зокрема розгляду перетину політичних подій з особистісним становленням головної героїні. Основна увага зосереджена на зміні ролі жінки в іранському суспільстві внаслідок Ісламської революції 1979 року та війни між Іраном і Іраком.

Ісламська революція 1979 року та наступні політичні події значною мірою змінили місце жінки в іранському суспільстві. До революції жінки мали доступ до загальних свобод, таких як освіта і робота. Однак новий політичний режим впровадив суворі ісламські закони, що призвело до обмеження прав і свобод жінок, включаючи обов'язкове носіння хіджабу та заборону на публічне виявлення незалежності. У «Персеполісі» носіння хіджабу стає символом більш широких соціальних обмежень, які накладаються на жінок після Ісламської революції. Ці зміни призводять до значних змін в ідентичності жінок, зводячи їх до другорядних ролей.

Головна героїня Маржан, з самого початку історії прагнучи бути освіченою та вільною жінкою, швидко усвідомлює обмеження своїх амбіцій новим режимом, що встановлює жорсткі межі для жінок. Це промовисто передається через її слова: *«Я хотіла бути освіченою, емансипованою жінкою... і ось ще одна мрія розвіялася в повітрі»* [3]. Роман також підкреслює двоякість жіночого досвіду: у той час як багато жінок зображені як пригнічені і маргіналізовані, інші чинять опір цим обмеженням. Мати Маржан і є прикладом такого опору: вона активно

бере участь у протестах проти носіння паранджі і прививає Маржан розуміння важливості захисту прав жінок.

Освіта є однією з ключових тем у «Персеполісі». Батьки Маржан надають пріоритет її освіті як засобу боротьби з гнітючими суспільними структурами, що обмежують можливості жінок. Однак після революції навчальні заклади стають сегрегованими, і жінки стикаються зі значними перешкодами на шляху до отримання якісної освіти. Виключення Маржан зі школи за її бунтарські дії та «неправильні» думки підкреслює спроби режиму контролювати жінок шляхом обмеження їхнього доступу до освіти.

Процес формування жіночої ідентичності у графічному романі Сатрапі представлено через соціальні, політичні та релігійні впливи, що тиснуть на героїню. Авторка демонструє, як тісно переплетені приватне і публічне життя в умовах авторитарного режиму, де жіноче тіло і зовнішній вигляд стають інструментами контролю. Маржан намагається примирити свої особисті прагнення з суспільними очікуваннями. Вона змушена покинути батьківщину в пошуках свободи й самореалізації, проте навіть за кордоном питання її ідентичності та місця в суспільстві як жінки продовжують її переслідувати.

Графічний роман Сатрапі пропонує новий погляд на інклюзивну літературу, де жінка представлена як особистість, що веде постійну боротьбу за власну ідентичність на фоні політики і релігії. Образ жінки в «Персеполісі» не лише відображає різноманітність культурних і соціальних ролей, а й показує, як політичні зміни можуть ускладнювати процес самопізнання. Маржан Сатрапі використовує графічний формат для більшого емоційного впливу на читачів, наочно демонструючи обмеження, з якими стикаються жінки в умовах революційних змін. «Персеполіс» не лише документує політичні події, а й глибоко досліджує внутрішній світ жінки, яка прагне зрозуміти себе і власну ідентичність.

Жіноча ідентичність у «Персеполісі» Маржан Сатрапі постає як багатогранний феномен, що формується в умовах політичних змін і репресій. Роман пропонує унікальний погляд на проблематику жінок, змушених адаптуватися до нового стилю життя в умовах обмежених прав і свобод. Політичний контекст і боротьба за особистісну свободу формують основу жіночої ідентичності в умовах постреволюційного Ірану, роблячи цей твір важливим внеском в інклюзивну літературу.

Література

1. Analysis of the Portrayal of Women in Persepolis. GradesFixer. URL:<https://gradesfixer.com/free-essay-examples/analysis-of-the-portrayal-of-women-in-persepolis/> (дата доступу: 18.09.2024).

2. Feminism in Persepolis: Examples & Quotes. Study.com. URL:<https://study.com/academy/lesson/feminism-in-persepolis-examples-quotes.html> (дата доступу: 18.09.2024).
3. Satrapi M. Persepolis: The Story of a Childhood. Pantheon, 2003.

Приходько А.Б.,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
групи ЗГМЛА
Бердянський державний педагогічний університет

ОСОБИСТОСТІ З ОСОБЛИВОСТЯМИ: ІНКЛЮЗИВНИЙ ВИМІР РОМАНУ «ГРА ПРЕСТОЛІВ. ПІСНЯ ЛЬОДУ ТА ПОЛУМ'Я. КНИГА ПЕРША» ДЖ.Р.Р. МАРТИНА

У сучасному світі набуває популярності термін «інклюзія», що походить від англійського «inclusion» – включення. Основною складовою поняття є процес збільшення ступеня участі всіх громадян у соціальному житті, побудова комфортного сучасного суспільства з рівними можливостями для усіх громадян, незалежно від їхніх фізичних, психологічних та інших особливостей. При цьому Альфред Зандер – автор праці “Inklusive Pädagogik verwirklichen – zur Begründung des Themas” вважає, що «інклюзія» може трактуватися трьома різними способами: «інклюзія дорівнює інтеграції (актуалізації)», «інклюзія дорівнює оптимізованій інтеграції, де слабкі сторони існуючої практики інтеграції систематично уникаються за допомогою інклюзії» та «інклюзія дорівнює оптимізованій та розширеній інтеграції» (Тут і далі переклад наш. – А.П.) [2, 11]. Паралельно з поняттям «інклюзія» з'являється «інклюзивна література», яка орієнтована на формування позитивного сприйняття осіб із інвалідністю та особистої різноманітності.

Закордонні дослідники звертались до питань інклюзії, починаючи з 70-х років ХХ століття. Німецька дослідниця Керстін Цімен зазначала: «Інклюзія як виклик для суспільства в цілому спрямована на подолання маргіналізації, дискримінації та стигматизації і являє собою процес зміни відносин у системах, організаціях та громадах. Це не держава, яку потрібно створити, а система орієнтирів, спрямована на те, щоб жити, навчатися і працювати разом у гуманний і демократичний спосіб» [1, 2]. Значна кількість досліджень була написана німецькомовними науковцями та педагогами, такими як: Вібке Даннекер та Керстін Цімен (“Literaturunterricht in heterogenen Lerngruppen gestalten – fach- und inklusionsdidaktische Perspektiven”), Андреас Хінц (“Inklusive Pädagogik und Disability Studies – Gemeinsamkeiten und Spannungsfelder”) та інші.

В українському науковому полі вищезазначені поняття з'явилися відносно нещодавно: під час проведення Всеукраїнського